

Geadresseerde

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk CDG 99.004/2011/38.293	datum 18 oktober 2011
onderwerp Normbedragen 2011		doorkiesnummer 030 275 6874 (G. Bakker) email: G1.Bakker@minInv.nl website : www.grondwater-cdg.nl	bijlagen 5

Ten behoeve van het regelen van schade als gevolg van grondwateronttrekking, in het kader van de Grondwaterwet, resp. de Waterwet, reikt de commissie jaarlijks normbedragen aan, waaronder het normbedrag per % opbrengstverandering op grasland en voedergewassen.

De commissie ontvangt in toenemende mate opmerkingen van de zijde van landbouw op de schadeberekening. Naast opbrengstderving zou er ook sprake zijn van extra kosten, die de landbouwer moet maken om de nadelige effecten van toegenomen droogte te compenseren. Zo zou vaker herinzaai moeten plaatsvinden. Aankoop van ruwvoer zou gepaard moeten gaan met (extra) kosten (o.a. arbeid, inkuilverlies).

De commissie neemt signalen die zij krijgt op haar berekeningsmethodiek serieus. Ze heeft daarom het normbedrag per % opbrengstverandering op grasland en voedergewassen aan een kritische beschouwing onderworpen. Dit heeft geleid tot het opstellen van de notitie "Berekening normbedrag grasland en voedergewassen vanaf 2011" CDG, mei 2011.

De commissie hecht eraan dat een aanpassing van de berekening van de schade (i.e. het onderdeel normbedrag per procent opbrengstverandering op grasland en voedergewassen) door partijen wordt gedragen. Op grond hiervan is de notitie met een begeleidende brief voor een reactie gezonden naar de in deze brief genoemde partijen. De brief en de notitie zijn bijgevoegd (Bijlage 1).

Vitens en Brabant Water hebben met hun brieven van resp. 28 juli 2011 en 4 augustus 2011 een reactie ingediend. De ontvangen reacties zijn bijgevoegd (Bijlage 2 en 3). Van de zijde van Land- en Tuinbouworganisatie (LTO) Nederland is op 26 september 2011 een reactie ontvangen. De reactie is bijgevoegd (Bijlage 4). De commissie behandelt in het navolgende de binnengekomen reacties.

- Vitens, d.d. 28 juli 2011

Vitens kan zich vinden in het voorstel van de commissie om aan te sluiten bij de methodiek die gebruikt wordt bij de beheerpakketten, i.e. een vergoedingssysteem op basis van krachtvoer. Om ongewenste schommelingen in de hoogte van het normbedrag te voorkomen, zou Vitens graag een demping willen introduceren door uit te gaan van het in dit systeem gehanteerde tweejaargemiddelde. Voor het jaar 2011 zou dit in concreto betekenen dat uitgegaan wordt van de periode juli 2008 - juli 2010. In principe is het mogelijk om deze periode met één jaar op te schuiven, dus te kiezen voor de periode juli 2009 - juli 2011. De commissie heeft geen wezenlijke bezwaren tegen de beoogde demping, doch vindt het belangrijk dat de vergoeding grotendeels overeenkomt met de actuele prijs die voor krachtvoer moet worden betaald. Overigens is de prijs gebaseerd op het gemiddelde van 12 maanden, in tegenstelling tot het gemiddelde van 6 maanden waarop het tot nu toe door de commissie gehanteerde normbedrag is gebaseerd. Een zekere demping vindt dus plaats.

Vitens vindt de basis om de kosten van mogelijke extra herinzaai te vergoeden onvoldoende, zeker als het gaat om de generieke toepassing ervan. In de methodiek, door middel van een toeslag op het normbedrag, kan Vitens wel meegaan, maar zij tekent daarbij wel aan dat dit alleen speelt op percelen met aanzienlijke droogteschade. De commissie heeft mede op grond van deze reactie de voorgestelde toeslag op het normbedrag, voor wat betreft de kosten van extra herinzaai, nader overwogen.

Vitens kan zich erin vinden om het nieuwe normbedrag toe te passen vanaf het jaar 2011.

- Brabant Water, d.d. 4 augustus 2011

Brabant Water sluit zich aan bij de reacties van Vitens. Voor de behandeling wordt dan ook verwezen naar hetgeen hierboven door de commissie ten aanzien van de reactie van Vitens is gesteld.

Brabant Water komt nog met een algemene opmerking voor wat betreft de door de commissie gehanteerde oude berekeningen, technieken en watersituaties. Zoals gezegd neemt de commissie signalen op haar berekeningsmethodiek serieus. Voor bepaalde onderdelen van de berekeningsmethodiek, zoals hydrologische berekeningen en het in kaart brengen van de bodemgesteldheid (bodem en grondwater) maakt de commissie gebruik van onderzoeksgegevens van derden. In dit verband wordt opgemerkt dat nagenoeg alle hydrologische berekeningen door of in opdracht van het waterbedrijf worden uitgevoerd. Voor wat betreft de bodemgesteldheid staat de deskundigheid van Alterra niet ter discussie. De commissie heeft aan de hand van huidige inzichten een traject ingezet om de berekeningsmethodiek, ten aanzien van het normbedrag en de berekening van de % opbrengstverandering, bij te stellen. De commissie wil dit graag zorgvuldig doen, hetgeen tijd kost. Met het aanpassen van het normbedrag is, naar de mening van de commissie, een belangrijke eerste stap gezet.

- LTO Nederland, d.d. 26 september 2011

In haar brief geeft LTO Nederland aan dat ze op meerdere fronten betrokken is bij schadezaken met een collectief karakter. Ze tracht daarbij overeenstemming te bereiken over collectieve regelingen, onder andere met Gasunie en Tennet. De complexiteit van zowel de inhoud als het proces vraagt naar haar mening om een zorgvuldige behandeling. Voor het thans afgeven van een collectief advies is het echter op dit moment een brug te ver.

De commissie kan begrip opbrengen voor dit standpunt. Ze vraagt zich wel af waarop de al enige jaren geuite signalen, o.a. ten aanzien van de kosten van extra herinzaai, zijn gebaseerd. Een inhoudelijke reactie van LTO Nederland op het door de commissie gedane voorstel voor aanpassing van het normbedrag is tot nu toe uitgebleven. De benaderingswijze van de schade door de commissie is helaas wel in een bepaald daglicht komen te staan. Gelet op de al enige jaren gehoorde signalen en de thans verstreken periode van 5 maanden sinds het uitbrengen van de genoemde notitie, acht de commissie het niet in het belang van partijen het voorstel tot aanpassing van het normbedrag aan te houden. De commissie is van mening dat het voorstel tot vergoeding realistisch is. Het is aan de landbouwer hoe hij daarmee die opbrengstderiving compenseert. De commissie merkt nog op dat schade ondervonden door grondwateronttrekking wezenlijk anders is dan schade door bijvoorbeeld leidingaanleg. Ze vraagt daarmee om een eigen benadering.

- Nadere overweging en conclusies

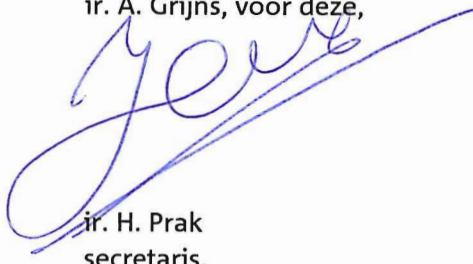
De commissie kan zich vinden in de reactie van Vitens en Brabant Water voor wat betreft de toeslag van de kosten voor extra herinzaai. De onderbouwing voor de toeslag vindt de commissie, mede gezien het feit dat thans nog geen (brede) onderbouwing hiervoor door de landbouw is aangereikt, bij nader inzien toch niet voldoende. Zeker als het gaat om een generieke toepassing ervan. De commissie acht wel goed verdedigbaar dat degene die van mening is dat hij structureel kosten maakt voor extra herinzaai als gevolg van grondwateronttrekking, (en dit op enigerlei wijze met bewijsstukken aannemelijk kan maken), in principe in aanmerking komt voor een vergoeding.

Bij de generieke berekening van de schade *houdt de commissie daarom vooralsnog geen rekening met de kosten voor extra herinzaai*. Het normbedrag grasland en voedergrassen wordt, zoals voorgesteld, vanaf 2011 gebaseerd op de systematiek van de vergoeding volgens de beheerpakketten, op basis van krachtvoerprijzen. In voorkomende gevallen kan op basis van concreet aan te leveren gegevens (rekeningen van uitgevoerde werkzaamheden) een vergoeding worden bepaald voor de kosten van extra herinzaai.

Voor het regelen van de schade in het kader van de Grondwaterwet /Waterwet over het jaar 2011 zijn door de commissie in bijlage 5 de te hanteren normbedragen gegeven.

COMMISSIE VAN DESKUNDIGEN GRONDWATERWET,

ir. A. Grijns, voor deze,

ir. H. Prak
secretaris.

Watertechnologie

Postbus 1090
8200 BB Lelystad
www.vitens.nl

Aan : Commissie van Deskundigen Grondwaterwet
Postbus 20021
3502 LA UTRECHT

Behandeld door	Jan Jaap Buyse	Datum:	28 juli 2011
Doorkiesnummer	088-8845350	E-mail:	Janjaap.buyse@vitens.nl
Ons kenmerk		Uw kenmerk	CDG 99.004/2011/20.389
Onderwerp	Reactie op CDG Notitie: Berekening normbedrag grasland en voedergewassen vanaf 2011		

Geachte heer/mevrouw,

De Commissie van Deskundigen Grondwaterwet (CDG) heeft in de afgelopen jaren signalen ontvangen vanuit de landbouw dat de omvang van het normbedrag per procent opbrengstderving als gevolg van grondwateronttrekking moet worden aangepast. Op basis van deze signalen heeft de CDG de huidige berekeningswijze tegen het licht gehouden en komt zij tot een voorstel voor wijziging. De CDG stelt nadrukkelijk dat de wijziging niet het gevolg is van een gemotiveerd verzoek tot herziening van het normbedrag op enig moment, zoals in de afzonderlijke schaderegelingen tussen de waterleidingbedrijven en de landbouw is bedoeld. De afspraken die gelden bij een dergelijk verzoek gelden nu dus niet.

De CDG vraagt aan betrokken partijen (waterleidingbedrijven en landbouworganisaties) om al dan niet in te stemmen met het voorstel dat de commissie in een notitie op 16 mei 2011 heeft toegezonden. Zij vraagt om te reageren voor 6 augustus. NB in eerste instantie was gevraagd om binnen enkele weken te reageren; deze termijn is later verlengd.

Het voorstel van de commissie omvat de volgende belangrijke punten:

1. een nieuwe berekeningswijze voor de bepaling van het normbedrag per procent opbrengstderving voor grasland en voedergewassen
2. het in rekening brengen van kosten voor extra herinzaai via het normbedrag
3. het invoeren van de nieuwe berekeningswijze inclusief het in rekening brengen van kosten voor de herinzaai in te voeren per 1 juli 2011

Hieronder geven wij de reactie van Vitens op deze punten.

1. Een nieuwe berekeningswijze voor de bepaling van het normbedrag per procent opbrengstderving voor grasland en voedergewassen

Wij kunnen ons goed vinden in het voorstel van de CDG om de berekeningswijze voor het normbedrag per procent opbrengstderving als gevolg van grondwateronttrekking beter aan te laten sluiten bij de methodiek die ook gebruikt wordt bij de beheerpakketten (blauwe en groene diensten, agromilieuverbintenissen). Feitelijk komt dit voor grasland neer op een aanpassing van de berekening van de kosten die gemaakt worden voor vervangend veevoer bij droogteschade. Vanaf nu zal uitgegaan worden van kosten voor krachtvoer in plaats van

zoals nu gebruikelijk bij de bepaling van het normbedrag van droogteschade een mix van kracht- en ruwvoer. Het feit dat de prijzen van krachtvoer (tot nu toe) minder gevoelig zijn voor prijsschommelingen en het feit dat regionale verschillen geen rol spelen bij de prijs van krachtvoer in tegenstelling tot de prijs van ruwvoer zijn voor ons belangrijk om mee te gaan met het voorstel van de commissie op dit punt. Opmerkelijk vinden wij het dat de commissie voorstelt om de demping die toegepast wordt bij de "agoregelingen" niet over te nemen. Bij deze regelingen wordt het normbedrag gedempt door uit te gaan van een lopend gemiddelde over 2 jaar van de krachtvoerprijzen. Wij willen voorstellen om die demping juist wel in te brengen. De praktijk heeft uitgewezen dat grote schommelingen in normbedrag over de jaren heen niet wenselijk zijn. Het argument dat de commissie aanvoert dat met een niet gedempt bedrag beter aangesloten wordt bij de werkelijke schade is naar onze mening ondergeschikt aan het voordeel van de demping.

2. Het in rekening brengen van kosten voor extra herinzaai via het normbedrag

Indien aangetoond is dat door grondwaterwinning extra herinzaai nodig is, zijn wij bereid om hiervoor te betalen. De methode om dit via het normbedrag te verrekenen vinden wij in principe juist. Echter niet op de wijze die de commissie voorstelt. Wij hebben het idee dat er meer differentiatie moet komen bij het doorrekenen van de kosten voor extra herinzaai. De kosten voor extra herinzaai spelen mogelijk zelfs alleen een rol in gebieden met schadepercentages. Deze differentiatie zit niet of onvoldoende in het huidige voorstel van de commissie.

Voor een definitief besluit over het doorrekenen van de kosten voor herinzaai vinden wij het nu te vroeg. De exercitie van de CDG om tot een methode hiervoor te komen is gebaseerd op de gegevens van 1 boer. Dat is erg mager. En dat is dan ook nog gedaan voor een gebied met schadepercentages van gemiddeld 12,5%. Schadepercentages van 12,5% en hoger komen voor op slechts 5% van ons totale areaal aan droogteschadegebieden. Of de extra kosten voor herinzaai doorvertaald mogen worden naar gebieden met kleine schadepercentages zoals de commissie doet, is zeker niet onderbouwd.

Daarom verzoeken wij de CDG om een betere onderbouwing voor de kosten van extra herinzaai te leveren. Wij begrijpen dat de CDG daarbij afhankelijk is van informatie van de landgebruikers. Op dit moment zijn wij wel bereid om de kosten voor extra herinzaai te betalen voor gebieden met hoge schadepercentages (> 10%).

3. Het invoeren van de nieuwe berekeningswijze inclusief het in rekening brengen van kosten voor de herinzaai in te voeren per 1 juli 2011

De commissie stelt voor om een gemiddelde voor het normbedrag te berekenen over de periode juli – juli. Op deze wijze kan in oktober de ASCG een definitief normbedrag voor het "afgelopen" jaar gegeven worden. Dat is een goed voorstel. Wij staan ook achter het voorstel van de commissie om de nieuwe berekeningswijze voor het normbedrag reeds toe te passen op het "droogteschadejaar" 2011. Uiteraard gaan wij er daarbij wel van uit dat de extra kosten voor herinzaai alleen toegepast hoeven te worden voor de gebieden met hoge schadepercentages (zie punt 2).

Hoogachtend,

Jan Jaap Buyse
Senior adviseur hydrologie

Commissie van Deskundigen Grondwaterwet
De heer Bakker
Postbus 2002 I
3502 LA UTRECHT

Postadres Postbus 1068

5200 BC 's-Hertogenbosch

Bezoekadres Minervum 7181

4817 ZN Breda

COMMISSIE VAN DESKUNDIGEN GRONDWATERWET SECRETARIAAT UTRECHT		KOPIE AAN
ONTVANGEN	Paraf	
05 08 2011	<i>CB</i>	
NR. CDG	99.004/2011/	BEHANDLING
PROJECT NR.	30.567	HB
CLASS. NR.	07350	

Geachte heer Bakker,

Op 18 mei 2011 ontvingen wij uw brief d.d. 16 mei 2011, kenmerk CDG 99.004/2011/20.389, waarin u aangeeft op een aantal punten de uitvoering van de regeling voor de vergoeding van landbouwschade als gevolg van drinkwateronttrekkingen te willen aanpassen. U geeft ons tot 6 augustus 2011 de tijd op uw voorstellen te reageren.

Na ontvangst van uw brief hebben wij contact opgenomen met Vitens, met de intentie gezamenlijk een reactie te formuleren. Vanwege vakantie-overlappingen is dat organisatorisch niet gelukt, maar inhoudelijk zijn wij het wel eens met de reactie van Vitens, zoals verwoord in hun brief van 28 juli 2011:

- Brabant Water kan zich erin vinden dat het normbedrag wordt gebaseerd op de kosten voor aankoop van vervangend krachtvoer. Ook wij vinden dat de demping van prijsfluctuaties moet worden toegepast.
- Brabant Water vindt de onderbouwing van de extra vergoeding voor herinzaai onvoldoende. Wij zijn bereid de extra kosten voor herinzaai te vergoeden tegen hoge percentages (> 10 %).
- Met inachtneming van bovenstaande punten stemmen wij ermee in de nieuwe regeling in te laten gaan bij schadejaar 2011.

Overigens leeft bij ons het beeld dat veel regelingen gebaseerd zijn op oude berekeningen, technieken en watersituaties. Wij zijn begonnen met het verkennen of nieuwe technieken aanknopingspunten bieden een landbouwschaderegeling 'nieuwe stijl' te kunnen formuleren. Natuurlijk zijn wij bereid onze plannen en eventuele resultaten met u te delen.

Wij vertrouwen erop dat we u voldoende hebben geïnformeerd. Hebt u nog vragen? Neemt u dan contact op met de heer Jeroen Castelijns, adviseur Grondstof, telefoonnummer 073 683 73 13, e-mail: jeroen.castelijns@brabantwater.nl.

Met vriendelijke groet,

ir. A.J.M. van der Wens
Hoofd Bedrijfsbureau Productie

Datum

4 augustus 2011

Onderwerp

Reactie op voorstel

Ons kenmerk

110801/castij2/205404

Uw kenmerk

CDG 99.004/2011/20.389

Handelsregister

16005077

Land- en Tuinbouworganisatie Nederland

Postbus 240, 8000 AE ZWOLLE

Bezoekadres : Zwartewaterlee 14
8031 DX ZWOLLE

Telefoon : 088 – 888 6666

Fax : 088 – 888 6634

Commissie van Deskundigen Grondwaterwet
De heer ir. H. Prak
Postbus 20021
3502 LA UTRECHT

Datum : 26 september 2011
Ons kenmerk : 2011.1276.GvK.ek
Onderwerp : CDG-rapport

Geachte heer Prak,

Naar aanleiding van uw brief van 16 mei 2011 kenmerk CDG 99.004/2011/20389 en uw overleg met vertegenwoordigers namens LTO Nederland op 5 september jongstleden kan ik u het volgende meedelen.

Zoals in het overleg door onze vertegenwoordigers is toegelicht, is LTO Nederland momenteel op meerdere fronten betrokken bij schadezaken met een collectief karakter. De werkgroep Schade van LTO Nederland probeert, onder aanvoering van bestuurlijk portefeuillehouder Herman van Ham, met partijen als Gasunie, Tennet en andere schadeveroorzakers overeenstemming te bereiken over collectieve regelingen. De resultaten hiervan worden regelmatig teruggekoppeld aan de LTO afdelingsbesturen. Verder wordt samengewerkt met bestuurders en deskundigen van de Federatie Particulier Grondbezit.

De complexiteit van zowel de inhoud van de verschillende schadedossiers, als van het proces waarbinnen getracht wordt tot collectieve afspraken te komen, vereist een zorgvuldige behandeling door LTO. Mede in het licht van de tijd is het niet eenvoudig om de belangen van de individuele leden met schade, in een collectieve regeling te vatten.

Gelet op het voorgaande, zijn wij van mening dat het op dit moment afgeven van een collectief advies inzake de door uw commissie vastgestelde normbedragen, voor LTO Nederland een brug te ver is. Het proces in de verschillende werkgroepen bij schade rond waterwinningen zou daar, naar onze mening, nu geen baat bij hebben. Er is meer tijd nodig om de stand van zaken en het perspectief van de werkgroepen en hun ondersteuning vanuit de eigen organisatie beter in beeld te krijgen. Zoals ook aangegeven in het gesprek op 5 september 2011, zijn daartoe vanuit LTO Nederland inmiddels de eerste stappen gezet met het doel om ook ten aanzien van schadeproblematiek bij waterwinningen zoveel mogelijk collectief draagvlak te realiseren.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Gerbrand van 't Klooster'.

Gerbrand van 't Klooster
Coördinator RO LTO Nederland

BEREKENING NORMBEDRAG GRASLAND EN VOEDERGEWASSEN VANAF 2011

1. INLEIDING

Bij het uitbrengen van adviezen over landbouwschade als gevolg van grondwateronttrekking is het van belang de geldelijke waarde te kennen van één procent opbrengstderving van grasland en voedergewassen, ofwel het normbedrag per procent opbrengstderving. De commissie heeft daartoe in het verleden een rekenwijze ontwikkeld, die uitgaat van bepaalde opbrengsten van gras en snijmaïs en een compensatie van het verlies aan voederwaarde door aankoop van krachtvoer en ruwvoer. Deze rekenwijze is al geruime tijd gangbaar.

De commissie ontvangt in toenemende mate opmerkingen van de zijde van de landbouw over de omvang van de ondervonden schade als gevolg van grondwateronttrekking zoals de commissie die berekent. Naast verlies van opbrengst zou ook sprake zijn van extra kosten. Zo zou vaker herinzaai moeten plaatsvinden en aankoop van ruwvoer zou gepaard gaan met allerlei (extra) kosten (o.a. arbeid, inkuilverlies). De commissie stelt dat de landbouw de toename van de frequentie en de kosten van herinzaai, alsmede de (extra) kosten van aankoop van ruwvoer met rekeningen dan wel op andere wijze moet kunnen onderbouwen. De commissie heeft er steeds op aangedrongen haar dergelijke gegevens ter beschikking te stellen. Recent heeft de commissie op bedrijfsniveau enige gegevens uit de praktijk ontvangen. De gegevens zijn afkomstig van een enkel bedrijf. De landbouw heeft nog niet in brede zin praktijkgegevens aangereikt. Ieder bedrijf kan op haar eigen manier het verlies aan voederwaarde compenseren. De ontvangen gegevens zijn geverifieerd met behulp van het artikel "Graslandvernieuwing" Rapport 90 van Plant Research International Wageningen UR en KWIN informatie. Ook is advies ingewonnen bij de landbouwdeskundige van de Dienst Landelijk Gebied. In de tot nu toe ontvangen gegevens heeft de commissie voldoende aanleiding gezien om de berekening van het normbedrag per procent opbrengstderving aan een kritische beschouwing te onderwerpen.

In hoofdstuk 2 komt eerst de berekening van het normbedrag aan de orde zoals de commissie die vanaf 1998 hanteert. Daarna volgt in hoofdstuk 3, uitgaande van de aangereikte gegevens op bedrijfsniveau, een berekening van het normbedrag op basis van aankoop van vervangend ruwvoer, in casu snijmaïs, rekening houdend met extra kosten bij het opnieuw inkuilen. Voor vergoedingen bij deelname aan beheerpakketten in het kader van de subsidieregeling agrarisch natuurbeheer heeft de Dienst Landelijk Gebied normbedragen vastgesteld op basis van de aankoop van krachtvoer. In hoofdstuk 4 wordt deze vergoeding belicht. Een vergelijking van de resultaten van de verschillende berekeningen van het normbedrag staat in hoofdstuk 5. De kosten voor extra herinzaai komen apart aan de orde (hoofdstuk 6). In hoofdstuk 7 wordt een voorstel gedaan voor

het hanteren van een nieuw normbedrag. In hoofdstuk 8 tenslotte komt de ingangsdatum van het nieuwe normbedrag aan de orde.

2. BEREKENING NORMBEDRAG CDG

De berekening van het normbedrag, zoals de commissie sinds 1998 hanteert, is als bijlage 1¹ bijgevoegd (Notitie "Berekening vergoedingsnorm grasland en voedergewassen vanaf 1998"). Voor de wijze van berekening en de toelichting hierop wordt verwezen naar deze bijlage. De navolgende normbedragen zijn vastgesteld in de periode 2001-2010 (tabel 1). Deze periode is willekeurig gekozen om een vergelijking met andere normbedragen mogelijk te maken.

Tabel 1: Normbedrag per % opbrengstderving op basis van kVEM- en DVE prijs volgens de Animal Sciences Group van de WUR.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Normbedrag (€ per %/ha)	15,04	14,18	14,70	15,27	15,12	16,62	23,59	23,08	14,05	18,64

Het normbedrag is gebaseerd op de kVEM-prijs, die maandelijks door de Animal Sciences Group (ASG) van de WUR wordt berekend en gepubliceerd in de Boerderij. De ASG voederwaardeprijs is gebaseerd op een groep grondstoffen in de markt met de actuele prijzen. Daarop wordt een kVEM - en DVE prijs berekend. Deze prijs wordt gebruikt bij prijsvergelijking van aangeboden voeders inclusief krachtvoer. De ondernemer krijgt zo inzicht in goedkope en dure producten. De actuele prijzen zijn minimaal één maand oud (het LEI verzamelt werkelijke prijzen in haar database, die zijn uit het verleden).

In de berekening van de commissie wordt de prijs van ruwvoer (door middel van factor X = 1) gelijk gesteld aan die van krachtvoer. In de praktijk is echter krachtvoer duurder dan ruwvoer. Door de gelijkstelling van de prijs van ruwvoer aan krachtvoer worden de extra kosten bij aanschaf van ruwvoer (o.a. arbeid, inkuilverlies) geacht te zijn ondergaan.

3. BEREKENING NORMBEDRAG OP BASIS VAN RUWVOER

De aankoop van ruwvoer dient ter compensatie van de opbrengstderving door de grondwateronttrekking. Pas aan het eind van het groeiseizoen kan de balans worden opge maakt voor wat betreft de hoeveelheid ruwvoer die moet worden aangekocht. Alle kosten zijn op dat moment wel gemaakt. Met de aankoop van ruwvoer zijn extra kosten gemoeid.

Gras op stam aankopen is niet mogelijk. Voorjaarsgras, dat geschikt is voor de melkkoeien, is niet te koop. Wel wordt er in de herfst soms gras op stam te koop aangeboden, maar dit is niet geschikt als voer voor melkkoeien, omdat de voederwaarde te laag is. Aankoop van ingekuuld gras is eveneens geen optie. Gras kan niet voor een 2^e keer worden ingekuuld, omdat het voederwaardeverlies erg groot is bij een 2^e keer inkuilen. Het gras gaat broeien en schimmelen en is daarmee ongeschikt als voer voor de melkkoeien. Het is mogelijk dat meerdere producten ter compensatie van het verlies aan voederwaarde kunnen dienen, echter aankoop van snijmaïs is in de praktijk de meest reële optie. Getracht wordt om (dicht in de buurt) snijmaïs op stam aan te kopen. Dit is echter lang niet altijd mogelijk en er zal in de loop van de winter elders ingekuilde snijmaïs moeten worden aangekocht. Het geeft de landbouwer ook meer vrijheid om op een ge-

¹ In bijlage 1 zijn de hier gebruikte afkortingen verklaard.

schikt moment zijn aankoop te doen. Voor de berekening van het normbedrag gaat de commissie uit van aankoop van ingekuilde snijmaïs.

De maandelijkse prijzen van snijmaïs zijn afkomstig van het LEI. Het betreffen prijzen, inclusief BTW, franco boerderij. Per jaar zijn de gemiddelden berekend voor de periode juli (vorig jaar) tot juli (zie tabel 2). Reden hiervoor is, dat de commissie de normbedragen jaarlijks uiterlijk in oktober wil vaststellen om te verstrekken aan onder andere de waterleidingbedrijven.

De omrekening van deze prijzen naar kVEM-prijzen en naar 1% opbrengstderving is uitgevoerd met de aannames, dat 1 kg snijmaïs 300 VEM bevat en 1% opbrengstderving/ha overeen komt met een verlies van 108,24 kVEM (zie schema van bijlage 1). De VEM waarde van snijmaïs is in de loop der jaren toegenomen. Uitgegaan is van de huidige waarde.

Naast de aankoop prijs van snijmaïs zijn er extra kosten, bestaande uit € 200,- voor 10% voederwaardeverlies en € 100,- voor het inkullen (shovel + machinist) per ha. De totale extra kosten bedragen € 300,- per ha (prijspeil 2010).

Omrekening naar extra kosten per % opbrengstderving/ha:

€ 300,- per ha = € 0,01875 per kg.ds (uitgaande van 1 ha snijmaïs = 16.000 kg ds)	→ extra kosten per % opbrengstderving/ha = 122,40 * 0,01875 = € 2,30 *
1% opbrengstderving/ha = 122,40 kg ds netto (zie bijlage 1)	

* prijspeil 2010, voor de jaren 2001-2009 is dit bedrag aangepast aan de inflatie (zie tabel 2).

De extra kosten zijn in tabel 2 opgenomen. Ook de gehanteerde inflatiecijfers zijn vermeld.

Tabel 2: Normbedrag per % opbrengstderving op basis van kVEM-prijs van snijmaïs (gemiddelde juli-juli), incl. extra kosten.

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Prijs snijmaïs (bron: LEI, per 1000 kg, bij 28% ds, incl. BTW, franco boerderij)	37,04	38,13	39,46	41,13	36,83	35,13	42,58	53,42	43,25	44,32
100 kVEM (1 kg snijmaïs bevat 300 VEM)	12,35	12,71	13,15	13,71	12,28	11,71	14,19	17,81	14,42	14,77
1% opbr.derving (excl. extra kosten) (1% opbr.depr./ha=108,24 kVEM)	13,36	13,76	14,24	14,84	13,29	12,67	15,36	19,27	15,60	15,99
Toeslag extra kosten (o.b.v. € 300 / ha in 2010)	1,97	2,04	2,08	2,10	2,14	2,17	2,19	2,26	2,27	2,30
Inflatiefactor		1,033	1,020	1,011	1,018	1,014	1,011	10,32	1,003	1,015
Normbedrag (incl. toeslag extra kosten)	15,33	15,79	16,31	16,94	15,43	14,84	17,55	21,53	17,87	18,29

4. BEREKENING NORMBEDRAG OP BASIS VAN KRACHTVOER

Bij de berekening van de vergoedingen voor beheerpakketten (blauwe en groene diensten, agromilieuverbintenissen) voor grasland is de kVEM-derving berekend. Deze derving wordt veroorzaakt door de beheerbepalingen en worden met behulp van grasgroeimodellen, die door de Animal Sciences Group (ASG) van de WUR zijn ontwikkeld, in concrete dervingen per pakket vastgesteld. Deze dervingen vermenigvuldigd met de kVEM-

prijs levert middelen op om vervangend voer te kopen. Op welke grondslag is de kVEM-prijs in het kader van de beheerpakketten gebaseerd?

Vermindering van de opbrengst kent een kwantiteitscomponent en een kwaliteitscomponent. Om de kwantiteit te compenseren kan ruwvoer of krachtvoer worden gekocht. Om de kwaliteit te compenseren is krachtvoer nodig.

Door WUR/ASG/PV is onderzoek gedaan naar de inpasbaarheid en de economie van beheerovereenkomsten op het melkveebedrijf. Het betreft onderzoek uit 1995, rapporten PR 158 en PR 159. In dit onderzoek is vastgesteld dat:

- De beheerovereenkomsten tot 30% van de bedrijfsoppervlakte inpasbaar zijn, zonder dat de gangbare bedrijfsvoering verandert;
- Het onderscheid tussen de kwantiteits- en de kwaliteitscomponent is niet altijd precies aan te geven. Deze is per bedrijf verschillend. Deze is ook per pakket nog eens verschillend;
- Aankoop van ruwvoer of krachtvoer is een kwestie van prijs. De ruwvoerprijs ligt lager. Maar als rekening wordt gehouden met apart inkuilen, met transport bij aankoop naar de boerderij en extra arbeid bij het voeren, met een ander product, zijn de prijzen nagenoeg gelijk.

Op grond van het voorgaande en uit een oogpunt van eenvoud en voldoende vergoeding voor de gewasderving is, in het kader van de vergoedingen voor de beheerpakketten, besloten uit te gaan van de kVEM-prijs van krachtvoer. Het onderzoek toonde aan dat met deze benadering voldaan werd aan de compensatie van de inkomensderving als gevolg van het afsluiten van een beheerovereenkomst.

De krachtvoerprijzen worden verzameld door het LEI. Zij zijn gebaseerd op de gemiddelde marktprijzen voor standaard krachtvoer voor melkvee in Nederland (A-brok). Elke maand worden de prijzen verzameld en gepubliceerd. De berekening van het normbedrag voor de periode 2001-2010 op basis van de aankoop van krachtvoer staat weergegeven in tabel 3. Dit betreft een berekening op basis van de gemiddelde prijzen per jaar van juli "vorig jaar" - juli. Daarbij is ervan uitgegaan dat 1 kg A-brok 940 VEM bevat en dat 1% opbrengstderving/ha overeen komt met een verlies van 108,24 kVEM.

Tabel 3: Normbedrag per % opbrengstderving op basis van kVEM-prijs van A-brok (gemiddelde juli-juli).

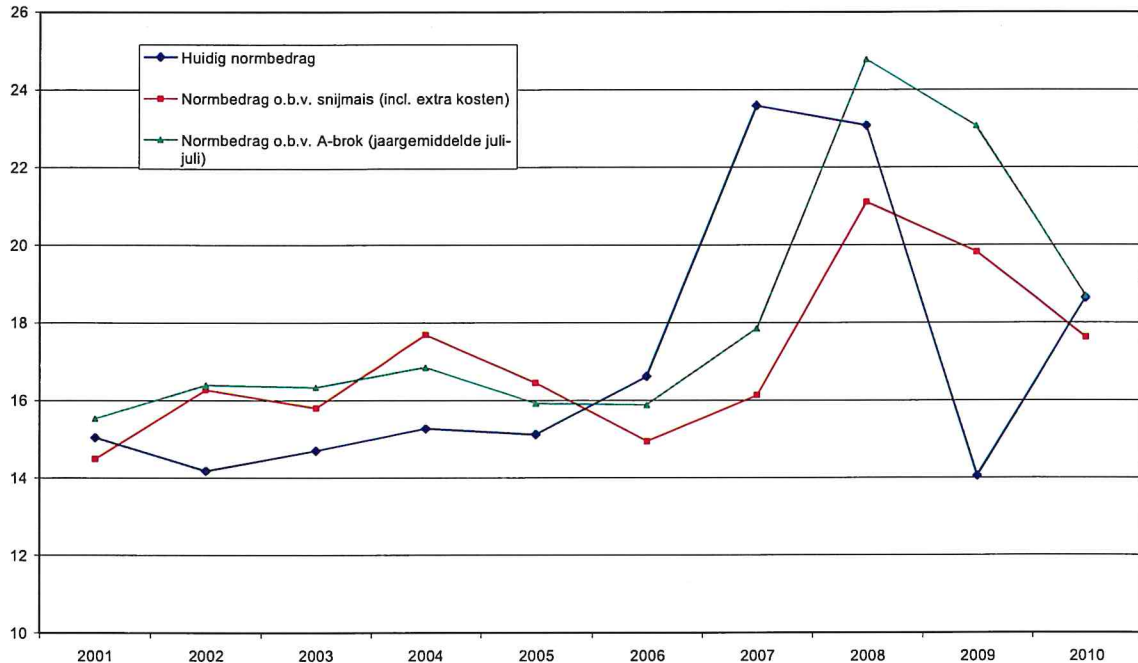
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Prijs A-brok (€ per 100 kg bij levering 8 ton in bulk, incl. BTW, franco boerderij)	13,48	14,23	14,18	14,63	13,82	13,79	15,50	21,51	20,03	16,23
100 kVEM (1 kg A-brok bevat 940 VEM)	14,34	15,14	15,09	15,56	14,70	14,67	16,49	22,89	21,31	17,27
Normbedrag (1% opbr.derving/ha=108,24 kVEM)	15,53	16,38	16,33	16,84	15,91	15,88	17,85	24,77	23,06	18,69

Voor de beheerpakketten wordt het tweejarig gemiddelde van juli "jaar-3" tot juli "jaar-1" van de krachtvoerprijs als kVEM-prijs gebruikt. Het normbedrag van bijvoorbeeld 2010 is dan gebaseerd op de krachtvoerprijzen van juli 2007 tot juli 2009. Door gebruik te maken van een tweejarig gemiddelde worden grote schommelingen in de kVEM-prijs voorkomen (zie ook www.regiebureau-pop.nl). De commissie is van mening, dat deze tweejaarlijkse gemiddelden te weinig relatie hebben met de prijzen van het jaar waarvoor het normbedrag geldt. Het berekende normbedrag in tabel 3 is daarom gebaseerd op de gemiddelde krachtvoerprijzen (A-brok) van het LEI van juli "vorig jaar" tot juli.

5. VERGELIJKING

In het voorgaande is het normbedrag op 3 manieren berekend. In onderstaande grafiek zijn de verschillende normbedragen weergegeven.

Figuur 1: Vergelijking verschillende berekeningen normbedrag.

Uit vergelijking van de reeksen normbedragen blijkt dat de verschillen in de periode 2001 tot en met 2006 beperkt zijn. Het door de commissie gehanteerde normbedrag ligt ongeveer één à twee euro lager. Vanaf 2007 treden echter grote variaties op. In 2007 ligt het normbedrag van de commissie aanmerkelijk hoger, terwijl deze in 2009 aanmerkelijk lager ligt. Dit verschijnsel wordt mede veroorzaakt doordat de normbedragen op basis van krachtvoer en op basis van snijmais gemiddelden zijn over een andere en langere periode dan waar de commissie van uitgaat, en daarmee minder gevoelig zijn voor prijschommelingen. Het normbedrag op basis van krachtvoerprijzen ligt in vrijwel alle jaren hoger dan het normbedrag op basis van snijmaisprijzen, inclusief de extra kosten voor het opnieuw inkuilen.

Op grond van voldoende vergoeding voor de opbrengstderving, zowel in kwantitatieve als kwalitatieve zin, kiest de commissie voortaan voor een normbedrag op basis van de krachtvoerprijs. Bij de vergoedingen voor beheerpakketten (agromilieuverbintenissen) in het kader van de subsidieregeling agrarisch natuurbeheer is het normbedrag voor grasland ook gebaseerd op de krachtvoerprijzen. Dit is een al jaren gangbare en geaccepteerde vergoedingsregeling. Het verdient aanbeveling om bij deze vergoedingsregeling aan te sluiten.

Hoewel de berekening van het normbedrag voor graslandbedrijven wordt gebaseerd op aankoop van extra krachtvoer, is de landbouwer niet verplicht om bij opbrengstderving extra krachtvoer aan te kopen. Het is aan de landbouwer hoe hij het bedrag van de schadevergoeding bedrijfsmatig aanwendt. Het is een berekeningswijze om tot voldoende vergoeding voor de opbrengstderving te komen.

6. EXTRA KOSTEN HERINZAAI

Het blijkt in de praktijk niet goed mogelijk om de kwaliteit van blijvend grasland op peil te houden. Door extreme weersomstandigheden (te droog, te nat) en/of wellicht ook een minder goed management, daalt de kwaliteit van de grasmat in de loop der jaren. Als de kwaliteit van de grasmat daalt onder een bepaald niveau, besluit de landbouwer tot herinzaai. In de praktijk wordt blijvend grasland gemiddeld eens in de 6 à 7 jaar opnieuw ingezaaid. Deze frequentie wordt in de literatuur ondersteund. Bij haar berekening gaat de commissie uit van eens in de 6,5 jaar in de situatie zonder grondwateronttrekking, waarbij sprake is van in de praktijk optredende opbrengstdepressies. Zowel van de zijde van de landbouw als vanuit de literatuur zijn geen (concrete) gegevens bekend, die aangeven of en zo ja in welke mate de frequentie van herinzaai toeneemt bij grondwateronttrekking. Wel staat vast dat toenemende droogte de kwaliteit van de grasmat nadelig beïnvloedt wat leidt tot eerdere herinzaai om de kwaliteit te herstellen. De commissie is van oordeel dat grondwateronttrekking de kans op het optreden van droogte vergroot en zo, gelet ook op de ontvangen signalen vanuit de landbouw, aanleiding vormt tot een grotere frequentie van herinzaai. Wel is ze van mening dat de landbouw deze toename in frequentie nog onvoldoende met bewijsstukken aantoont. De commissie is echter van mening dat toename van de kosten van herinzaai door het vaker optreden van droogte als gevolg van grondwateronttrekking moet worden betrokken in haar shadeberekening. Om hier invulling aan te geven gaat de commissie uit van een toename van de frequentie van herinzaai tot gemiddeld eens in de 5,5 jaar bij een (arbitrair aangenomen) maximaal te berekenen gemiddelde opbrengstdepressie door grondwateronttrekking van 10 à 15%, gemiddeld 12,5%.

Uitgaande van 2 ha grasland bedragen de kosten voor herinzaai*:

Grondmonster	€ 90
Roundup	€ 100
Doodspuiten van de zode	€ 150
Kapotfrezes van de zode	€ 250
Ploegen van het perceel	€ 200
Egaliseren	€ 300
Graszaad	€ 490
Inzaaien	€ 150
Extra bemesting N/P/K	€ 150
Verlies opbrengst 1 ^e en 2 ^e snede	€ 600
Totale kosten bij 2 ha	€ 2480

* prijspeil loonwerk 2010, met uitzondering verlies opbrengst 1^e en 2^e snede.

Het is mogelijk dat een aantal werkzaamheden door de landbouwer zelf kan worden uitgevoerd, waardoor de feitelijke kosten lager zijn. Te denken valt aan frezen, ploegen en egaliseren. De landbouwer moet dan wel beschikken over de hiervoor vereiste werktuigen en heeft daarmee te maken met afschrijvingen en onderhoudskosten. Tegenover het opbrengstverlies van de 1^e en een deel van de 2^e snede staat een iets hogere opbrengst vanaf de 3^e snede in vergelijking tot een oudere zode, doch de voederwaarde is vrij laag. Op grond van deze overwegingen is het reëel uit te gaan van de kosten van loonwerk en rekening te houden met het verlies van de 1^e snede en een deel van de 2^e snede.

Uitgaande van een frequentie van herinzaai van 1 keer per 5,5 jaar (met grondwateronttrekking) tegenover 1 keer per 6,5 jaar (zonder grondwateronttrekking), bedragen de kosten van de extra herinzaai € 34,69 per ha per jaar (kosten herinzaai € 1240,- per ha, 1x extra herinzaai in 35,7 jaar). Deze kosten gelden bij een arbitrair aangenomen opbrengstderiving als gevolg van de grondwateronttrekking van gemiddeld 12,5%. Per % opbrengstdepressie bedragen de extra kosten voor herinzaai € 2,775. Bij een teeltplan

van 75% grasland en 25% mais, bedragen de extra kosten van herinzaai € 2,08 (75% * € 2,775). Dit bedrag is berekend op basis van het prijspeil van 2010.

Feitelijk zouden per jaar de kosten van herinzaai moeten worden berekend. De kosten van het merendeel van de onderscheiden posten van herinzaai hangen in belangrijke mate samen met de inflatie. Uit praktische overwegingen wordt ervoor gekozen dit bedrag jaarlijks te indexeren op basis van de inflatie en als een toeslag op het normbedrag per % per ha te plaatsen.

Door de toeslag op het normbedrag te plaatsen, krijgt de landbouwer met een geringere toename van de opbrengstderving dan 10 à 15% (gemiddeld 12,5%) ook minder vergoed. Dit is reëel. Bij enkele procenten opbrengstderving zal extra herinzaai niet of in veel mindere mate aan de orde zijn.

7. NIEUW NORMBEDRAG VOOR GRASLAND EN VOEDERGEWASSEN

De commissie stelt vast dat het door haar gehanteerde normbedrag per procent opbrengstderving, met uitzondering van de jaren 2007 en 2009, een vergelijkbaar niveau laat zien, niet alleen met het normbedrag zoals berekend kan worden op basis van aankoop van ingekuuld snijmaïs, maar ook met het normbedrag zoals gehanteerd bij de beheerpakketten voor grasland. De kosten van extra herinzaai vormen wel een nieuw element in het normbedrag per procent opbrengstderving. De commissie acht deze kosten op grond van informatie over verslechtering van de kwaliteit van de grasmat bij toenemende droogte, reëel. De commissie gaat uit van een toename van de frequentie van herinzaai van eens in de 6,5 naar eens in de 5,5 jaar bij een toename van de droogteschade met 12,5 % die zich in de directe omgeving van een grondwateronttrekking kan manifesteren. De kosten van deze extra herinzaai zijn omgerekend naar een toeslag op het normbedrag per procent opbrengstderving per ha per jaar.

In principe zou de commissie kunnen volstaan met alleen een aanpassing van het normbedrag per procent opbrengstderving met de kosten van extra herinzaai. De commissie heeft er voor gekozen bij de aanpassing tevens aan te sluiten bij de methodiek van een reeds jaren gangbare en geaccepteerde vergoedingsregeling (agromilieuverbintenissen).

De commissie stelt voor uit te gaan van een nieuw normbedrag per procent opbrengstderving voor grasland en voedergewassen zoals in het voorgaande is besproken. Dit normbedrag is gebaseerd op de krachtvoerprijzen (jaargemiddelden juli-juli), zoals vermeld in tabel 3 met een toeslag voor de kosten van extra herinzaai. Het nieuwe normbedrag, gebaseerd op de situatie in 2010, staat vermeld in tabel 5.

Tabel 5: Nieuw normbedrag per % opbrengstderving, op basis van de krachtvoerprijs (juli-juli), aangevuld met een toeslag voor de kosten van extra herinzaai.

Jaar	2010
Normbedrag (op basis van jaargemiddelde juli-juli)	18,69
Toeslag extra herinzaai	2,08
Normbedrag (€ per %/ha)	20,77

8. INGANGSDATUM NIEUW NORMBEDRAG

Aan de totstandkoming van een schaderegeling tussen partijen verbindt de commissie een aantal uitgangspunten. Eén van de regels/ bepalingen betreft de mogelijkheid tot het herzien van een schaderegeling. De partij, die een herziening van de schaderegeling voorstaat, dient hiertoe vóór 1 januari van het jaar waarin de herziening wordt beoogd, een gemotiveerd verzoek in bij de wederpartij.

Onder een gemotiveerd verzoek moet worden verstaan, een verzoek waarin met nieuwe berekeningen, dan wel met nieuwe gegevens aangetoond wordt dat een herziening van de schaderegeling op zijn plaats is. Een herziening betekent niet dat een vigerende schaderegeling onjuist zou zijn. Er kan immers sprake zijn van nieuwe gegevens, nieuwe feiten, nieuwe inzichten en/of gewijzigde omstandigheden die tot een herziening nopen.

Een herziening wordt dan ook niet met terugwerkende kracht uitgevoerd, maar heeft alleen betrekking op de toekomst en geldt voor toekomstige schadegevallen. Voor beide partijen bestaat daarmee duidelijkheid over de overeengekomen schadevergoeding. Deze herzieningsbepaling in de schaderegeling is een al jaren door partijen geaccepteerde bepaling. De commissie ziet geen reden hiervan af te wijken.

De commissie heeft kennis genomen van de door de landbouw afgegeven signalen tot aanpassing. Niettegenstaande het verzoek van de commissie zijn tot op heden de afgegeven signalen niet, althans onvoldoende met bewijsstukken (o.a. rekeningen) onderbouwd. Een gemotiveerd verzoek tot herziening van het normbedrag op enig moment, zoals in de schaderegelingen bedoeld, is nu derhalve niet aan de orde.

Niettemin heeft de commissie, ten einde een antwoord te kunnen geven op de ontvangen signalen, het normbedrag aan een kritische beschouwing onderworpen. Deze beschouwing mondt uit in het voorliggend voorstel tot aanpassing van het normbedrag. De onderbouwing om tot een aanpassing van het normbedrag over te gaan, is hiermee gegeven. De commissie hanteert 1 juli 2011 als ingangsdatum voor het aangepaste normbedrag.

CDG, mei 2011

Berekening vergoedingsnorm grasland en voedergewassen vanaf 1998

Met ingang van 1998 is een aantal wijzigingen in de berekening van de vergoedingsnorm voor grasland en voedergewassen doorgevoerd. Dit betreft:

1. de berekening van de bruto opbrengst (kg ds) per ha.
2. de gehanteerde verliesnormen bruto - netto
3. de voederwaarde (VEM en DVE) per kg ds

ad 1. Bruto opbrengst per ha

Tot nog toe werd uitgegaan van een bruto opbrengst van 13.500 kg ds per ha. Deze opbrengst had alleen betrekking op grasland. Aangezien de vergoedingsnorm van toepassing is voor grasland en voedergewassen wordt in de berekening thans ook rekening gehouden met de opbrengst van snijmais. Arbitrair is uitgegaan van een aandeel van 75% gras en 25 % snijmais. De bruto opbrengst van grasland is gesteld op 13.500 kg ds per ha en van snijmais op 16.000 kg ds per ha. De gewogen gemiddelde bruto opbrengst komt hiermee op 14.125 kg ds per ha.

ad 2. Verliesnormen

Bij de bepaling van de bruto opbrengst van grasland is er tot nog toe van uitgegaan dat deze opbrengsten betrekking hebben op proefveldomstandigheden. Omdat onder praktijkomstandigheden de opbrengsten lager zijn, werd deze bruto opbrengst hiervoor met 15% gereduceerd. Tezamen met 17,5% beweidings- en voederwinningsverliezen, resulteerde dit in een netto opbrengst overeenkomend met 70% van de bruto opbrengst. Recente opbrengstberekeningen laten echter zien dat de bruto opbrengst van grasland is gestegen. Op grond hiervan wordt met ingang van 1998 uitgegaan van een bruto opbrengst voor grasland 13.500 kg ds per ha onder praktijkomstandigheden. De verliezen voor beweiding zijn gesteld op 20% en voor voederwinning op 15%. Voor snijmais is rekening gehouden met 6% verlies.

Rekening houdend met voornoemde verliezen bedraagt de gewogen gemiddelde netto opbrengst met ingang van 1998 12.240 kg ds per ha

ad 3. Voederwaarde per kg ds

Voor de bepaling van de voederwaarde (VEM en DVE) is uitgegaan van de gemiddelde voederwaarde zoals vermeld in het Handboek Melkveehouderij 1997. (Bron: Centraal Veevoederbureau 1996). In vergelijking met de Verkorte Tabel 1991 van het Centraal Veevoederbureau is de energiewaarde (VEM) iets hoger. Het eiwitgehalte is nagenoeg ongewijzigd gebleven.

De gewogen gemiddelde voederwaarde van de gederfde opbrengst is thans berekend op 884 VEM per kg ds. Dit is een geringe stijging ten opzicht van de tot nog toe gehanteerde waarde van 873. Deze stijging is voornamelijk een gevolg van het feit dat thans een aandeel van 25 % snijmais in de berekening wordt meegenomen. De verhouding tussen het eiwitgehalte en de energiewaarde van de gederfde opbrengst (de factor Y in de formule voor de berekening van de voederwaarde-prijs) is door het opnemen van een aandeel snijmais gedaald van 0,086 naar 0,075.

Als gevolg van voornoemde wijzigingen komt 1 % opbrengstdepressie voor grasland en voedergewassen met ingang van 1998 overeen met een voederwaardeverlies van 108,24 kVEM. (was 82,5 kVEM).

Berekening opbrengstderiving en voederwaardeverlies per % opbrengstdepressie vanaf 1998

	GRAS	SNIJMAIS
<i>Bruto opbrengst (kg.ds / ha)</i>	13.500	16.000
1% opbrengstdepressie (kg.ds / ha)	135	160
	<u>voordroogkuil (75%)</u>	<u>weidegras(25%)</u>
bruto hoeveelheid (kg.ds)	101,25	33,75
<i>verliezen</i>	15%	20%
netto hoeveelheid (kg.ds)	86,06	27,00
voederwaarde VEM / kg.ds	839	981
<i>DVE / kg.ds</i>	66,4	102
netto hoeveelheid kVEM	72,21	26,49
kg DVE	5,715	2,754
Totaal netto hoeveelheid kg.ds	113,06	150,40
Totaal netto hoeveelheid kVEM	98,70	136,86
Totaal netto hoeveelheid kg DVE	8,47	7,07
<i>Oppervlakte aandeel</i>	75%	25%
Gemiddelde derving aan opbrengst per % depressie / ha	122,40	kg ds
Gemiddelde derving voederwaarde per % depressie / ha:	108,24	kVEM
Gemiddelde derving voederwaarde per % depressie / ha	8,12	kg DVE

Verhouding kg DVE / kVEM (factor Y): 8,12 / 108,24 = 0,075

Gemiddelde voederwaarde (VEM) gedeelde opbrengst : 108,24 / 122,40 = 0,884

Vergoeding per % depressie = 108,24 * Voederwaarde_prijs)

Voederwaarde_prijs = (1+BTW%/100)*{(X*kVEM_prijs)+(Y*Eiwittoeslagprijs)}

X = factor om prijsverschil tussen krachtvoer en ruwvoer in rekening te brengen; deze factor is gelijk aan {(krachtvoerprijs + ruwvoerprijs) / 2} / krachtvoerprijs. Sinds 1986 wordt voor deze factor 1 aangehouden.

Berekening gemiddelde voederwaarde van de gedeerde opbrengst vanaf 1998

WEIDEGRAS	voederwaarde bij 300 kg N	400 kg N	gemiddelde voederwaarde	wegingsfactor (*)	gewogen gemiddelde voederwaarde
<i>VEM per kg ds</i>					
1 ^e snede	1040	1050	1045	0,10	} 981
tot 01/07	985	985	990	0,30	
tot 01/09	965	970	967,5	0,40	
vanaf 01/09	960	970	965	0,20	
<i>DVE per kg ds</i>					
1 ^e snede	100	102	101	0,10	} 102
tot 01/07	98	101	99,5	0,30	
tot 01/09	101	104	102,5	0,40	
vanaf 01/09	103	107	105	0,20	
<i>VEM per kg ds</i>					
GRAS	voederwaarde bij		gemiddelde	wegingsfactor	gewogen gemiddelde
INGEKUILD	300 kg N	400 kg N	voederwaarde	(**)	voederwaarde
<i>VEM per kg ds</i>					
<i>droog</i>					} 839
1 ^e snede	905	915	910	0,20	
latere snede	825	830	827,5	0,60	
<i>vochtig</i>					
1 ^e snede	860	870	865	0,05	}
latere snede	780	785	782,5	0,15	
<i>DVE per kg ds</i>					
<i>droog</i>					} 66,4
1 ^e snede	73	75	74	0,20	
latere snede	68	70	69	0,60	
<i>vochtig</i>					
1 ^e snede	55	56	55,5	0,05	}
latere snede	49	50	49,5	0,15	
SNIJMAIS	VEM per kg.ds	910			
	g.DVE per kg ds	47			

*) De eerste snede wordt grotendeels gebruikt voor voederwinning. Bovendien zal een grondwaterstandsverlaging vooral van invloed zijn op de grasgroei in de tweede helft van het groeiseizoen, wanneer voor de vochtvoorziening aanvulling vanuit het grondwater noodzakelijk is. Dit is in de wegingsfactoren van de verschillende perioden tot uitdrukking gebracht

**) Om de onder *) vermelde reden is aangenomen dat van de vermindering van de voederwinning als gevolg van de grondwaterstandsverlaging 75% (60%+15%) voor rekening komt van de latere sneden en 25% (20%+5%) van de eerste snede. Verder is aangenomen dat 80% (60%+20%) droog ingekuuld wordt en 20% (15%+5%) vochtig.